

Projekts tapis ar Valsts reģionālās attīstības aģentūras atbalstu no Latvijas valsts budžeta līdzekļiem.

Mēs visi kopā varam daudz

STARS/5

2018. gada 29. augusts

Par pacientiem rūpējas jau 50 gadu

GERDA AJANTA GAILE

Turpinot godāt Madonas novada iedzīvotājus par viņu sasniegumiem, nesavtīgo darbu pārējo iedzīvotāju labā un patriotisma glabāšanu sirdī par savu novadu, valsti, vēlējamies uzrunāt kādu pieredzes bagātu cilvēku, kurš daudz gadu garumā ir sniedzis ievērojamu devumu novada iedzīvotāju veselības uzlabošanā. Līdz ar to devāmies uz Madonas slimnici, lai par nesavtīgo darbu cilvēku labā un par situāciju medicīnā šobrīd aprunātos ar Madonas slimnīcas endokrinoloģi Ritu Eglīti.

Iecejot dakteres kabinetā, nevarēja nepamanīt nelielo papīru kaudzi uz galda. Rīta Eglīte atzina, ka šis viņai ir saspringts laiks, jo darba un pacientu viņai esot ļoti daudz.

Uzskatot sarunu, pirmais, ko vēlējos uzziņāt, bija tas, cik gadu daktere jau strādā Madonas slimnicā un vai tā ir viņas vienīgā darbvietā.

— No 1962. gada, kad beidzu institūtu, strādāju Trikātas lauku slimnicā. Četrus gadus pēc tam strādāju Smiltenes slimnicā, bet jau 1968. gadā sāku darbu Madonas slimnicā, — stāstīja Rīta Eglīte.

Vaicāta, kā izvēlējās kļūt tieši par endokrinoloģi. Rīta Eglīte atzina, ka tā esot bijusi gaužām vienkārša dzīves sakrītība.

— Agrāk bija tā, ka rajona slimnicā katrs speciālists, terapeits apguva kādu blakusspecialitāti. Kad es atnācu uz Madonu, pārējās specialitātes bija jau aizņemtas. Man nekās cits neatlika, kā kļūt par endokrinoloģi. Sākumā Madonas slimnicā es strādāju par terapeiti un jau pēc mēneša kļuva par terapijas nodaļas vadītāju. Pēc tam — arī par endokrinoloģi. 1972. gadā mēnisi biju kursos Maskavā par endokrinoloģiju. Laika gaitā vēl šo

Madonas slimnīcas endokrinoloģe Rīta Eglīte.

to pamācījos un 2001. gadā Madonas slimnicā sāku strādāt tikai par endokrinoloģi.

Sarunas turpinājumā dakterei vaicāju, kas visus šos gadus viņu ir mudinājis rūpēties par Madonas novada iedzīvotājiem un viņu veselību. Kādu brīdi padomājusi, Rīta Eglīte sacīja: — Kad mēs mācījāmies, mūs tendēja uz to, ka jāstrādā cilvēka labā. Bet diemžēl tagadējās reformas liecina par to, ka cilvēks, pacients ir pēdējā vietā. Kas attiecas uz slimnieku veselības stāvokļa un apkalpošanas līmeņa uzlabošanu pēc šīm reformām — nekās dziži, manuprāt, nav mainījies. Es cilvēkiem vienkārši vēlos palīdzēt.

Tikko vēl noklausījos reportāžu par ātrās palīdzības sniegšanu un laika pārkārtosānu. Mani ļoti sarūgtināja

tas, cik vienkārši šo jautājumu var atrisināt... Samazina brīgāžu skaitu, pēc tam pagarina apkalpošanas laiku — tas nozīmē, ka tikai 70% cilvēku pēc izsaukuma saņemšanas ir jāapkalpo laikā. Tas, manuprāt, ir noziegums pret šiem 30% pacientu, kurus var apkalpot tikai pēc stundas vai divām. Pēc manām domām, tas nozīmē to, ka pasliktinās pacientu, apkalpošana, ja pie neatliekama gadījuma pacientiem var ierasties vēlāk. Patiesību sakot, esmu sašutusi, kas daži cilvēki tik vienkārši tur *augšās* visu nolemj. Turklāt šī nepavisam nav vienīgā problēma medicīnā.

Sarunai ievirzījos par medicīnu mūsdienās, endokrinoloģijā dalījās pieredzē un izteica savu viedokli: — Dienu no dienas esmu redzējusi,

pie kā noved tas, kad medikamentus ārsti izraksta, pacientu neredzot. Es uzskatu, ka ne katrs pacients spēj izvērtēt savu veselības stāvokli. Mani mulsina tas, ka speciālisti par to nerunā. Trīs reizes pagarinot recepti, labi — nekās nenotiks. Bet tajā ceturtajā reizē sazin kas var notikt... Ir bijuši arī dažādi „kuriozi”. Cilvēks atnāk ar vairogdziedzera problēmām, bet, pārbaudot pacientu, es konstatēju, ka viņam ir sirds darbības traucējumi un jāpāliek slimnicā. Pacients man atbild: „Daktere mani sūtīja pie jums konsultēties par vairogdziedzera problēmām, bet jūs mani tagad ar sirdi liekat slimnicā.” Sākumā cilvēks pretojas, bet, kad izgāja no slimnīcas, tad saprata situācijas nopietnību. Uzskatu, ka cilvēks ir jāizmeklē kopumā, nevis

tikai konkrētais orgāns vai ķermeņa daļa. Mums profesors Rudzītis mācīja, ka tā ir svēta lieta — pacientu izmeklēt no galvas līdz kājām, lai varētu uzstādīt diagnozi. Tagad visa veselības sistēma ir vērstā uz to, ka es varu ārstēt tikai noteiktu vietu. Es varu ārstēt vairogdziedzeri, bet manās kompetencēs nebūtu izrakstīt medikamentus, teiksim, saistībā ar kardioloģiju. Arī pacientiem veidojas tāds uzskats, ka, piemēram, ja speciālists ārstē tikai sirdi, tad viņam par pārējo nav nekādas darīšana. Manā pieredzē ir bijuši arī gadījumi, kad cilvēki atnāk ar iedomātu kaīti, bet noklusē, viņuprāt, *sikumus*, kuru dēļ patiesībā šī slimība ir izcēlusies.

Noslēgumā Rīta Eglīte vaicāju, kāds ir viņas novēlējums Madonas novadam un valsts iedzīvotājiem Latvijas simtgades jubilejā.

Dakterei uz brīdi sariesās asaras acīs, bet, turpinot sarunu ar lielu pārliecību, viņa atbildēja: — Es teiktu, ka turēties un nepakļauties nesaprotīgiem lēmumiem no *augšās*. Mūsu slimnicu gribēja likvidēt un apvienot ar Cēsu un Gulbenes slimnicām, bet es domāju, ka, pateicoties cilvēku neatlaidībai, mēs esam palikuši kā slimnica. Mani ļoti satrauc tas viss, kas patlaban notiek ar medicīnu Latvijā. Es gribētu, lai mani kolēģi saprot to, ka, pirmām kārtām, ir jāstrādā cilvēku labā, nevis jāklausa kādi norādījumi. Un lai ārsti būtu pasaules slimnīcas patrioti. Pacientiem es novēlu vairāk rūpēties par savu veselību. Lai nepaļodas grūtību priekšā un mēģina kaut ko panākt savās interesēs. Visas tās rindas, pieņemšanās ir liela bezjēdzība, kas tagad notiek. Es uzskatu, ka ārstu darbs netiek novērtēts — saku to vispārīgi, ne tikai par sevi. Ir tāds teiciens „Zivs pūst no galvas”, turklāt tie visi rīkojumi, pavēles no *augšās* man nav īsti saprotami. Atliek tikai cerēt, ka kaut kas tomēr mainīsies uz labo pusi. ■

DĀVJA VECKALNIŅA foto

Tieši no attāluma Latvija kļuva mīļāka

IVETA ŠMUGĀ

— Uz ārzemēm braucu ar mērķi strādāt. Atradu darbu, vēlējos nopelnīt, — sarunu iesāk Iveta Slūka no Sauleskalna.

— Pēc tam jaunā vide vai nu “iesūc”, vai arī nostiprina vēlmi ar atgriezties, jo, lai cik labi arī klatos, vislabāk tomēr patiek dzīvot savā zemē — Latvijā, — piebilst Iveta, kas ar neilgmiem pārtraukumiem prombūtnē, strādājot dažādus darbus Vācijā, pavadīja piecus gadus — no 2012. līdz 2016. gadam.

— Vēlāk daudz atbrauc atpakaļ, jo vēlas dzīvot Latvijā, arī es. Taču, ja te neatrod darbu, tad atkal ir galva jālauza, kā dzīvot. Lai arī statistika rāda, ka bezdarba procents mazinās, neticu, jo ne visi bezdarbnieki reģistrējas, — viedokli dalēta Iveta no Bērzaunes pagasta.

Viņa 1982. gadā ir pabeigusi Latvijas Lauksaimniecības akadēmijas Ekonomikas fakultāti, strādāja savā profesijā “Madonas Laukteinika” un komunālajā uzņēmumā Bērzaunē.

— Ar darbu viss bija kārtībā līdz 2010. gada sākumam. Kad sākas ekonomiskā krīze, paliku bez darba. Draudzenes iespaidā sāku lūkoties pēc darba Vācijas virzienā. Skolā padēvēs vācu valodu, arī tāpēc izvēlējos darbvietu Vācijā. Ceļš mani aizveda uz ļoti jauku vietu pie Moezles upes. Strādāju restorānā — vīna darītāvā par pavāru palīgu.

Iveta Slūka: — Par Vācijā pavadīto laiku palikušas vislabākās atmiņas, tomēr vēlos dzīvot un strādāt savā zemē. Foto no personiskā arhīvā

Tā bija maza, bet sakārtota pilsetiņa ļoti skaistā vietā. Man vajadzēja darbu, es to atradu un strādāju ar atdevi, labi sapratos ar vācu kolēģiem. Biju vienīgā latvietē, tāpēc, runājot vācu mēlē, iejūtoties vidē, pamazām pilnveidoju arī vācu valodu. Vāciskajā vidē tomēr nespēju pilnībā iedzīvoties. Visiem teicu, ka esmu latvietes, ka atrodos Vācijā tikai tāpēc, ka vēlos strādāt.

Vācijā Iveta ar pārtraukumiem, pastādājusi piecus gadus, bet katru reizi — citā vietā. Pabijusi arī Bonnā, Leipciģā, kā arī laukos Saksijā, kur strādājusi beķerejā. — Tā bija lauku

beķereja, dzīvoju ļaun un plašā vidē, kur visapkārt — daudz vēja generatoru. Tīrot beķerejas produkciju izbrauca ar furgoniņiem, un mans uzdevums bija salikt smalkmaizītes nākamajai dienai, lai agri no rīta varētu doties paredzētajā maršrutā. Kādu laiku pastādāju arī veļas mazgātavā, kur gludināju lielajām vietnīcām un restorāniem galdautus un savetes, — atklāj Iveta Slūka.

Lai arī Vācijā ir patīcis strādāt, vienmēr vilkme bijusi atpakaļ uz Latviju, uz mājām, pie ģimenes. — Lai cik tur skaisti mazi un sakopti ciematīņi, lai cik augsts dzīves līmenis, man

tomēr vajag Latvijas kultūru, kultūras pasākumus un latviešu valodu. Tāpēc esmu atpakaļ mājās. Kaut gan bija vērts aizbraukt uz Vāciju, un, neraugoties uz prombūtni, šis laiks bija ar plusa zīmi. Gūtā pieredze ir neatsevrāma, nāk tikai par labu. Agrīzcos, meklēju sev piemērotu darbu, ja ne gluži par galveno grāmatvedi, tad kaut ko līdzīgu. Meklēju NVA mājas lapā, arī Maclonas novadā, jo Rīga mani neinteresē. Nu labi, kādu laiku vari dzīvot mierīgi, jo esi saņemjis kādu naudu, taču cik ilgi? Lai dibinātu savu uzņēmumu, manuprāt, ir jābūt tādai spējai — man tādas nav, — viņa ir kritiska.

Taujāta, kas palicis atmiņā no dzīves un darba Vācijas pilsetās, Iveta raksturo, ka Vācijā ir liela, skaista un pārticīga zeme, bet atmiņā palikušas tieši mazpilsētas ar savām tradīcijām. Viņa joprojām atceras Pagalma svētkus, kas tur notika katru nedēļu kādā vienā vietā, arī krodziņā, kur tolaik strādāja: — Vācijā Pagalma svētki bija ar mūziku, izklaidēm, tos apmeklēja daudz cilvēku. Viesi bija jāapkalpo, notika vīna degustācijas, bija jautrība.

Īpašs bijis vīnogu lasīšanas laiks, kas vienlaikus bija gan smags darbs, gan arī svētki mēneša garumā: — Gāju

ar lasīt vīnogas. Vīnogu lauki bija iekopti uz stāvas kraujas, ķekarus griežām ar speciālām šķērēm, likām tur skaisti mazi un sakopti ciematīņi, lai cik augsts dzīves līmenis, man

tikai vīrieši. No vīnogām darināja vīnu un šampanieti, kas atšķīrās no mūsējā. Nogaršoju arī jaunvīnu, ko piedāvā tīrģošanā vīnogu laikā. Saimniekiem bija savs veikaliņš. Vasarā vīnogu ir plusa zīmi, kur izvēlē arī savu vīnogu lauku kralieni.

Darba labi bijis tāds, ka jāstrādā arī sestdienās. — Vācieši paši negrib strādāt brīvdienās, jo sestdienas un svētdienas labprāt vēlas pavadīt kopā ar ģimeni.

Arī Iveta atzīst, ka uz savu dzimteni sākusī skatīties citādi tieši no attāluma. — Esot prom, Latvija kļuva mīļāka. Tur pa Vācijas televīziju skatījos mūsu skeletonistus un bobslejistus, jutu līdzīgu mūsu sportistiem. Kad skanēja Latvijas himna, jutu lielu lepnumu par savu valsti. Patika arī klausīties latviešu dziesmas, ko varēja arī ar interneta starpniecību. Mūsu rūpīgie pašdarbnieki — vispār tādu aktivitātei es Vācijā neredzēju. Savulaik dejojau līnīdejās, ko aizbraucot tiku pārtraukusi, bet šo nodarbi varētu atjaunot. Tur nopirku velosipēdu, — Vācijā ir attīstīta velociņu infrastruktūra. Brīvajā laikā braucu pa ielejām, skatot upes malu, ezerus, vīnogu plantācijas.

Vai jūt, ka dzīve Latvijā pamazām mainās uz augšu? Uz šo jautājumu Iveta atbild: — Domāju, ka, lai tikām līdzi veikalos cenas dažkārt ir augstākas nekā Vācijā, kur saņem lielākas algas. ■

Latvija ir manas mājas, un manas mājas nespēj aizvietot neviena cita vieta pasaulē.

Latvija ir tauta, kurai es piederu un kuru es izjūtu

vislabāk kā jebkuru citu nacionālo kopu. Nekas man nevar būt tuvāks, kā tauta un zeme, kurā esmu piedzimis. Tas priekš manis ir Latvija.

Varakļāni, vieta, uz kurieni mēs šoptektdien ar kori „Latvija” dosimies koncertēt, man ir ļoti īpaša ar to, ka tā saistās ar manu bērniību. Vasaras brīvlaiki tika pavadīti pie vecvecākiem vai radiem Laigalē.

Es būtu ļoti gandarīts, ja mani novadnieki, kas šobrīd dzīvo tur vai ir saistīti ar šo vietu, atrastu saknes savā dzimtajā pusē.

Vēlu neatlaidību, gribasspēku un vēlmi pašam veidot savu pasauli.

Lai katrs paļaujas pats uz sevi, savu stabilitāti. Un caur savu stabilitāti dot pleca izjūtu saviem kaimiņiem, radiniekiem, tā veidojot savu novadu stipru gan fiziski, gan garīgi.

Māris Sirmais, Latvijas Valsts akadēmiskā kora mākslinieciskais vadītājs un galvenais diriģents, ar saknēm Varakļānos

Vēsturiskajai skolas ēkai jauni vaibsti

ŽEŅA KOZLOVA

Viens no šīs vasaras notikumiem, kas saistīja ļaudniešu uzmanību, nenoliedzami ir īstenotais projekts par vēsturiskās Ļaudonas vidusskolas ēkas logu apgleznošanu.

Šīs idejas autore ir Ļaudonas vidusskolas absolvente Baiba Krama. Enerģiski un mērķtiecīgi darbojoties, viņai izdevās salīdzinoši īsā laikā gūt ļaudniešu atbalstu un rasiit interesi. Šīs ieceres īstenošanai tika saziedoti vairāk nekā 600 eiro. Ziedot varēja gan ziedojumu kastītēs, gan veicot bankas pārskaitījumu ar norādi „Vecās skolas logi”.

Projekta noslēguma pasākums „Vecās skolas stāsts” Ļaudonas pagasta svētkos kļuva par vienu no viskuplāk apmeklētajām aktivitātēm.

— Tas bija ļoti emocionāls brīdis ar aizkustinošu vēstījumu un īpašu auru. Pasākums norisinājās ļoti sirsnīgā un patīkamā atmosfērā. Visi, kas bija atnākuši, — gan paši ļaudnieši, gan tie, kuri uz Ļaudonu bija atbraukuši ciemos, atziņīgi novērtēja gan pašu pasākumu, gan Baibas ideju piešķirt vēsturiskajai skolas ēkai jaunus vaibstus, gan to, ka iecerēto izdevies tik īsā laikā īstenot. Turpinot „Vecās skolas stāstus”, tuvākajā laikā tiks uzstādīta arī informatīvā plakсне par projektu un tā autoriem. Pasākumā piedalījās arī mūziķis Juris Lisenko, kas ir sarakstījis skaistu dziesmu ar dzejnieka Andreja Eglīša vārdiem, ietverot trīs dzejnieka dzejoļus. Dziesma viņa izpildījumā kļātosos aizkustinošā līdz asarām, no viņa puses tā tik tiešām ir ļoti skaista velte Ļaudonai, — atzina Ļaudonas pagasta kultūras nama vadītāja Signe Prušakeviča.

Viņa atklāja, ka „Vecās skolas stāstiem” uzmanību pievērsis arī Ļaudonas pagasta pārvaldes izdevums „Ļaudonas Vēstis”.

— Aicināsim Ļaudonas vidusskolas bijušos skolotājus, darbiniekus un audzēkņus dalīties atmiņās par skolas laiku. Dažus esmu jau uzrunājusi, un pirmais atmiņu stāsts varētu būt jau septembra numurā. Arī Baiba Krama, uzņemot par šādu ieceri, bija ļoti iepriecināta, ka viņas iesāktais projekts turpināsies ar atmiņu rakstu

Apgleznojot vēsturiskās skolas ēkas logus, izmantoti gan dabas motīvi, gan Andreja Eglīša dzejas vārsmas. DĀVJA VECKALNIŅA foto

sēriju pagasta avīzē, — uzsvēra Signe Prušakeviča.

Atziņīgi īstenoto projektu novērtēja arī Ļaudonas pagasta pārvaldes vadītājs Artūrs Portnovs.

— Arī man šāgada pagasta svētkos projekta „Vecās skolas stāsts” noslēgums saules piepildītajā A. Eglīša Ļaudonas vidusskolas rožu dārzā, sporta terminoloģijā runājot, bija viena no mīļākajām disciplīnām jeb dienas daļām, kad, tajā piedaloties, guvu ļoti pozitīvas emocijas. Neatceros, kad pēdējā laikā būtu bijis tik savilpots un aizkustināts.

— Pirms sākt risināt jautājumu par īpašumtiesībām, ir jābūt skaidrībai, kā šo ēku izmantot — kā sabiedrisko ēku, muzeju vai rast tai citu pielietojumu, un tad jāpiesaista finansējums, turklāt finansu avoti varētu būt dažādi — ES fondi, Kultūrkapitāla fonds, ziedojumi. Savulaik ļaudnieši ir ziedojuši, atjaunojot baznīcu, un arī šīs skolas ēka tika uzcelta par sabiedrības saziedoto naudu, — atzīmēja Artūrs Portnovs.

Jāpiebilst, ka 1924. gadā par sabiedrības līdzekļiem uzceltā 2,5 stāvu ēka sākumā darbojāsies kā divgadīgā lauksaimniecības skola, bet kopš 1944. gada — kā nepilnā vidusskola, no 1950. gada — kā pilnā vidusskola, līdz 1977. gada 1. septembrim, kad Ļaudonā bija tāds lietus gāziens, ka gan noskaloja jumtu, gan atsvaidzināja sienas. Pasākumā mēs sveicām un teicām paldies visiem, kas iesaistījās un atbalstīja projekta īstenošanu,

Atklāta Novadnieku galerija

Daļa fotogrāfiju no Liezēres pagasta bibliotēkā atklātās Novadnieku galerijas. DACES MADALĀNES foto

ZANE BIKOVSKA

„Mūsu valsts lielākā bagātība ir cilvēki. Mūsu cilvēki, viņu devums un neatlaidīgs darbs ir visu mūsu sasniegumu un valsts pamatā. Latvijai ir vajadzīgi cilvēki ar cildenu raksturu.” Šie vārdi pieder Valsts prezidentam Raimondam Vējonim.

Arī Liezēres pagastam ir, ar ko lepoties — tajā gadu gaitā dzimuši, dzīvojuši, mācījušies vai strādājuši slaveni ļaudis. Novadnieku galerijā izvietotas 13 personības, kuru vārdi nav izzuduši no vietējo iedzīvotāju atmiņas, un viņu slava aizskanējusi tālu — valstiskā vai pat pasaules līmenī. Galerija skatāma pagasta bibliotēkā, kur pieejami plašāki materiāli par šiem novadniekiem.

Liezēres pagasta bibliotēkas vadītāja Dace Madalāne stāsta: — Liezēres pagastā nav izcilu dabas vai arhitektonisko objektu. Mūsu lielākā bagātība visos laikos bijusi cilvēki. Dzimis Liezērē, skolojies Liezērē, strādājis Liezērē, visu savu mūžu veltījis Liezērei, tā var teikt par visām Novadnieku galerijas personībām.

Bibliotēkas lasitavas telpā pie sienas izvietoti divpadsmit necili rāmiši, kuros ievietoti novadnieku foto, gardskaitīji un darbošanās veids, kā arī divi rāmiši, uz kuriem ievērtēti mūsu valsts un pagasta Lāčplēša Kara ordeņa kavalieri vārdus.

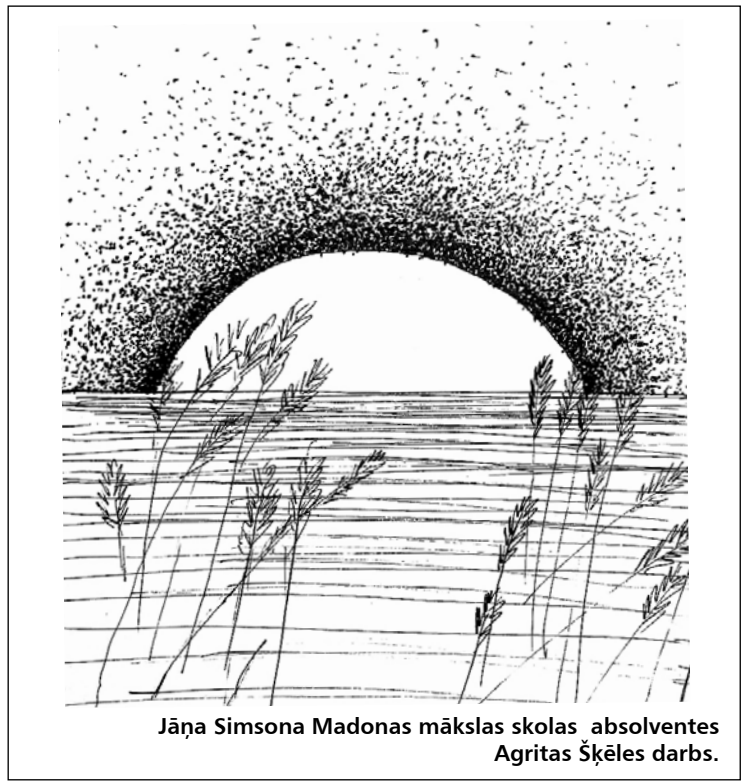
Lielas grūtības sagādāja fo-

toattēlu izgatavošana, mācītāja J. Punšeļa un skolotāju Inzelbergu, kuru devums Latvijas kordziedāšanas vsturē ir neaizstājams, fotoattēlus vispār neizdevās atrast. Arī citu novadnieku attēli nav augstas kvalitātes.

Draudzes ārsts, literāts Kārlis Blaus un viņa dēls olimpietis Haralds Blaus, blakus laikabiedriem komponistam Jānim Norvilim un kinorežisoram Vilim Lapeņiekam — aktieris un režisors Nikolajs Mūrnieks un arhitekts Aleksandrs Vanags. Visi viņi dzimuši Liezēres pagastā. Dzejnieks Jānis Poruks skolojies Liezēres draudzes skolā, šo mācību laiku attēlojis arī savos literārajos darbos. Brāli Zuikas, mūsu atjaunoātās baznīcas labvēļi.

10. jūlijā notika Novadnieku galerijas atklāšanas brīdis. Ceru, ka ne tikai Latvijas 100. gadā leposimies ar saviem novadniekiem. Arī šodien pietiek radošu, uzņēmīgu un garīgi bagātu cilvēku, kurus Liezēres pagastā saukt par savējiem. Bibliotēkas telpās pietrūktu vietas, lai daudzzinātā šodienas čaklos lauku ļaudis, kuri, spītējot visām grūtībām, nes pasaulē Liezēres vārdu.

Latvijas neatkarība, stabilitāte un spēks ir atkarīgs no dažādu paaudžu cilvēkiem — tādiem, kuri prot strādāt ar kvalitāti, savam darbam atdodot sirdi. Tikai mēs paši varam būt tie, kas ar labiem darbiem un gaišām domām mūsu Latviju spēš padarīt labāku. ■

Jāņa Simsona Madonas mākslas skolas absolventes Agritas Šķeles darbs.